

Türkçe Dersi Öğretim Programları

Editörler:

Ahmet AKÇAY

Mehmet Nuri KARDAŞ

3. Baskı

Editörler: Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ - Doç. Dr. Ahmet AKÇAY

TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI

ISBN 978-605-80089-1-5

DOI 10.14527/9786058008915

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2021, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Aralık 2019, Ankara

3. Baskı: Kasım 2021, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım A.Ş.
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 394 55 91

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Toplumların gelişmesinde başat rol eğitime verilir. Özellikle gelişmiş toplumların bütçe plânlamalarında eğitim ilk sıraya konur. Bilgi çağı olarak adlandırılan günümüz dünyasında eğitim belli kriterler gözetilerek daha profesyonel biçimde ele alınmakta ve çağın şartlarına uygun yaklaşım ve araçlarla desteklenmektedir. Uluslararası ve ulusal bazda hedefleri gerçekleştirebilmek için eğitimin iyi plânlanması ve yenilikçi programlarla desteklenmesi gerekir.

Eğitimin ve okullarda belli bir plân dâhilinde gerçekleşen öğretimin gerçekleştirilmesi için aynı zamanda programa ihtiyaç duyulur. Program, bir ders süresince öğrenenlerin sahip olması yeterlikleri tanımlayan, öğrenme sürecini betimleyen ve öğretmenlere rehberlik eden araçtır. Eğitim programları daha çok tasarı biçiminde iken öğretim programları daha çok uygulamaya dönüktür.

Program; hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme unsurlarından oluşur. Bu unsurların başarılı biçimde oluşturulması programın ve eğitim-öğretimin etkililiğini artırır. Öğretmenlerin de bu unsurları tanıyarak öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmeleri beklenir. Bu doğrultuda, incelemekte olduğunuz eser; geçmişten günümüze Türkçe dersi öğretim programlarının yapısı, programların hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi ile güncel programa yer vererek bu amaca hizmet etmeye çalışmaktadır. Bilindiği üzere 2018 yılında Türkçe Eğitimi ABD lisans programında değişikliğe gidilmiş ve programa ilk kez “Türkçe Öğretim Programları” dersi konmuştur.

Türkçe dersi dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin kazandırıldığı derstir. Günlük yaşam göz önüne alındığında bu becerilerin önemi yadsınmaz. İletişim kurma, içinde yaşanılan toplumda kültürlenme ve duygu, düşünce ve isteklerini belirtmek için dil öğrenimine dolayısıyla bunu gerçekleştirmek için etkili biçimde hazırlanmış programlara ihtiyaç duyulmaktadır. Türkçe Öğretmenliği Lisans Programında yer alan Türkçe Öğretim Programları dersi de henüz yolun başında iken öğretmen adaylarına program kavramını ve yapısını kavratmayı amaçlamaktadır. Türkçe dersi öğretim programlarının geçmişten günümüze uzanan değişimini ele alan bu eser, ilgili dersin müfredatı da dikkate alınarak alan uzmanları tarafından titizlikle kaleme alınmıştır. Eser; öğretmen adayları, öğretmenler ile bu alanda çalışanlara Türkçe Dersi Öğretim Programları konusunda rehberlik edecek niteliktedir.

Eser on bir bölümden oluşmaktadır. Eserin ilk bölümünde; “Öğretim Programlarıyla İlgili Temel Kavramlar”, ikinci bölümünde, “Öğretim Programlarının Hazırlanması ve Değerlendirilmesi”, üçüncü bölümünde, “Geçmişten Günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları -1- (Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dö-

nemi Türkçe Dersi Öğretim Programları)”; dördüncü bölümünde, “Geçmişten Günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları -2- (İlk Mektep (1-5. Sınıf) Türkçe Dersi Öğretim Programları)”; beşinci bölümünde, “Geçmişten Günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları -3- (6-8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programları, 1929, 2931-32, 1938, 1949, 1962, 1981)”; altıncı bölümünde, “Geçmişten Günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları -4- (2005, 2006, 2015, 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programları)”; yedinci bölümünde, “2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı”; sekizinci bölümünde, “2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı -1- (Genel Çerçeve)”; dokuzuncu bölümünde, “2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı -2- (Öğrenme Alanları, Kazanımlar, Diğer Derslerle İlişkisi)”; onuncu bölümünde, “2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı -3- (Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımı ve Örnek Ölçme-Değerlendirme Araçları)” ve son bölümünde, “Öğretmen Yeterlikleri” konuları işlenmiştir.

Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde görev yapan, bölüm yazarı olarak eserin oluşmasında emeği geçen alan uzmanı akademisyen dostlarımıza ve eserin yayıma hazırlanmasını sağlayan PEGEM AKADEMİ çalışanlarına teşekkürü borç biliriz.

Editörler:

Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ & Doç. Dr. Ahmet AKÇAY
ORCID No: 0000-0001-6732-7815 - ORCID No: 0000-0002-5360-2852

Kasım 2021

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ - Doç. Dr. Ahmet AKÇAY

1. Bölüm: Öğretim Programlarıyla İlgili Temel Kavramlar

Doç. Dr. Ahmet AKÇAY - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5360-2852

Dr. Öğr. Üyesi Serdar SAFALI - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5916-1106

2. Bölüm: Öğretim Programlarının Hazırlanması ve Değerlendirilmesi

Arş. Gör. Dr. Aliye Nur ERCAN GÜVEN - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3646-0231

3. Bölüm: Geçmişten Günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları -1- Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dönemi Türkçe Dersi Öğretim Programları

Doç. Dr. Mesut GÜN - Mersin Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9663-1066

İlhami KAYA - MEB

ORCID No: 0000-0003-0668-5402

4. Bölüm: Geçmişten Günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları -2- İlk Mektep (1-5. Sınıf) Türkçe Dersi Öğretim Programları

Doç. Dr. Esmâ DUMANLI KADIZADE - Mersin Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6882-6234

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Yavuz ÖZTÜRK - Mersin Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6256-4387

5. Bölüm: Geçmişten Günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları -3- 6-8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programları (1929, 1931-32, 1938, 1949, 1962, 1981)

Doç. Dr. Neslihan KARAKUŞ - Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7808-1099

6. Bölüm: Geçmişten Günümüze Türkçe Dersi Öğretim Programları -4- 2005, 2006, 2015, 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programları

Doç. Dr. Mustafa KAYA - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4755-4994

Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-6732-7815

7. Bölüm: 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı

Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-6732-7815

Doç. Dr. Mustafa KAYA - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4755-4994

8. Bölüm: 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı -1-

Genel Çerçeve

Doç. Dr. Abdulkadir KIRBAŞ - Atatürk Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-9846-0256

9. Bölüm: 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı -2-

Öğrenme Alanları, Kazanımlar, Diğer Derslerle İlişkisi

Doç. Dr. Mustafa Said KIYMAZ - Adıyaman Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3821-5499

10. Bölüm: 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı -3-

Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımı ve Örnek Ölçme-Değerlendirme Araçları

Doç. Dr. Ahmet AKÇAY - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5360-2852

Dr. Öğr. Üyesi Serdar SAFALI - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5916-1106

11. Bölüm: Öğretmen Yeterlikleri

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emre ÇELİK - Ondokuz Mayıs Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2961-0035

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

ÖĞRETİM PROGRAMLARIYLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Giriş.....	1
Eğitim.....	1
Öğrenme - Öğretme - Öğretim	3
Eğitim Programı	3
Hedef.....	4
İçerik	5
Eğitim Durumları.....	5
Değerlendirme.....	6
Özet	6
Değerlendirme Soruları.....	7
Kaynakça.....	8

2. BÖLÜM

ÖĞRETİM PROGRAMLARININ HAZIRLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Giriş.....	9
Programın Hazırlanması	10
Program Karar ve Koordinasyon Grubu.....	12
Program Çalışma Grubu	13
Program Danışma Grubu.....	14
Programın Değerlendirilmesi	18
Özet	21
Değerlendirme Soruları.....	22
Kaynakça.....	24

3. BÖLÜM
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMLARI -1-
Cumhuriyet Öncesi ve Cumhuriyet Dönemi
Türkçe Dersi Öğretim Programları

Giriş.....	27
Cumhuriyet Dönemi Öncesi Türkçe Dersi Öğretim Programları.....	28
Sıbyan Mekteplerinde Türkçe Öğretim Programı.....	28
Medreselerde Türkçe Öğretim Programı	29
Enderun Mekteplerinde Türkçe Öğretim Programı.....	29
Tanzimat Döneminde Türkçe Öğretim Programı	29
Meşrutiyet Döneminde Türkçe Öğretim Programı	30
Cumhuriyet Dönemi Türkçe Dersi Öğretim Programları.....	30
İlköğretim I. Kademe Türkçe Öğretim Programları.....	30
1924 İlk Mektepler Türkçe Dersi Müfredat Programı.....	30
1926 İlk Mektepler Türkçe Dersi Müfredat Programı.....	31
1930 İlk Mektepler Türkçe Dersi Müfredat Programı.....	32
1936 İlkokul Türkçe Dersi Müfredat Programı.....	32
1948 İlkokul Türkçe Dersi Müfredat Programı.....	33
1968 İlkokul Türkçe Dersi Müfredat Programı.....	33
1981 İlkokul Türkçe Dersi Müfredat Programı.....	33
2005 İlköğretim I. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı	34
2015 İlköğretim I. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı	35
İlköğretim II. Kademe Türkçe Öğretim Programları	36
1924 Ortaöğretim I. Devre Müfredat Programı	36
1929 Ortamektep Türkçe Programı.....	37
1931-1932 Ders Senesi Tadilatı ve 1938 Ortaokul Türkçe Programı	37
1949 ve 1962 Ortaokul Türkçe Programı.....	38
1981 İlköğretim Okulları Türkçe Eğitim Programı.....	38
2005 İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı.....	38
2015 İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı.....	39
Günümüz Türkçe Dersi Öğretim Programına Genel Bir Bakış	40
Özet	43
Değerlendirme Soruları.....	46
Kaynakça.....	48

4. BÖLÜM
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM
PROGRAMLARI -2-
İlk Mektep (1-5. Sınıf) Türkçe Dersi Öğretim Programları

Giriş.....	49
1924 İlk Mektep Müfredat Programı	49
1926 İlk Mektep Müfredat Programı	50
1930 İlk Mektep Müfredat Programı	50
1936 İlkokul Programı.....	51
1948 İlkokul Programı	51
1968 İlkokul Programı.....	52
Dil Becerileri Açısından Temel Eğitim Birinci Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programları.....	53
Dinleme/İzleme	53
Okuma	55
İlk Okuma ve Yazma.....	59
Yazma.....	61
Konuşma.....	65
Kaynakça.....	69

5. BÖLÜM
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇE DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMLARI -3-
6-8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretim Programları (1929, 1931-32,
1938, 1949, 1962, 1981)

Giriş.....	71
İlkeler	71
Amaçlar.....	71
Öğrenme Alanları/Dil Becerileri.....	75
Öğretim Strateji-Yöntem-Teknikleri.....	79
Kazanımlar	80
Özet	87
Değerlendirme Soruları.....	88
Kaynakça.....	89

6. BÖLÜM
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TÜRKÇE
DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI -4-
2005, 2006, 2015, 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programları

Giriş.....	91
Programların İçindekiler Bölümü	92
Türkçe Dersi Öğretim Programlarında İşlenen Amaçlar.....	93
Türkçe Dersi Öğretim Programlarında İşlenen İlkeler	95
Türkçe Öğretim Programlarında Öğrenme Alanları.....	98
Türkçe Öğretim Programlarında Öğretim Strateji -Yöntem ve Teknikleri.....	103
Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Kazanımlar	105
Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Metin Türleri.....	111
Türkçe Dersi Öğretim Programlarında Temalar	113
Özet	117
Kaynakça.....	118

7. BÖLÜM
2018 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Giriş	119
MEB Öğretim Programları	120
Programı Güncelleme Süreci	120
Programın İçeriği.....	121
Öğretim Programlarının Amaçları.....	122
Öğretim Programının Perspektifi	123
Değerler	123
Yetkinlikler.....	124
Öğretim Programlarında Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı	126
Bireysel Gelişim ve Öğretim Programları	127
Türkçe Dersi Öğretim Programı	128
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları	128
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Öğrenme-Öğretme Yaklaşımı.....	130
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı.....	131
Uygulamada Dikkat Edilecek Hususlar.....	132
İlk Okuma Yazma Süreci	132
Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretimi	132

Temalara İlişkin Açıklamalar	133
Metin Sayısı ve Türlerine İlişkin Açıklamalar	134
Ders Kitaplarına Alınacak Metinlerin Nitelikleri	135
Türkçe Ders Kitabı Forma Sayıları ve Ebatları	137
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Yapısı	137
Kazanımların Yapısı	137
Kazanımlar ve Açıklamaları	138
Dinleme/İzleme Beceri/Öğrenme Alanına İlişkin Kazanımlar	138
Konuşma Beceri/Öğrenme Alanına İlişkin Kazanımlar.....	139
Okuma Beceri/Öğrenme Alanına İlişkin Kazanımlar	140
Yazma Beceri/Öğrenme Alanına İlişkin Kazanımlar	142
Özet	144
Değerlendirme Soruları.....	145
Kaynakça.....	145

8. BÖLÜM

2019 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI -1-

Genel Çerçeve

Giriş.....	147
2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı.....	148
Yetkinlikler	148
Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı	149
Öğrenme Öğretme Yaklaşımı	152
Amaçlar	153
Temalar	154
Metin Türleri.....	158
Kazanımlar	159
Kaynakça.....	165

9. BÖLÜM

2019 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI -2- Öğrenme Alanları, Kazanımlar, Diğer Derslerle İlişkisi

Giriş.....	167
Öğrenme/Beceri Alanları.....	169
Kazanımların Sınıflara Göre Dağılımı.....	171
Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın Diğer Derslerle İlişkisi.....	176
Özet.....	181
Değerlendirme Soruları.....	182
Kaynakça.....	182

10. BÖLÜM

2019 TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI -3- Ölçme-Değerlendirme Yaklaşımı ve Örnek Ölçme-Değerlendirme Araçları

Giriş.....	185
Ölçme Araçları.....	186
Klasik Ölçme Araçları	187
Yazılı Yoklamalar.....	187
Kısa Cevaplı Sorular	187
Çoktan Seçmeli Sorular.....	187
Doğru-Yanlış Testleri.....	188
Sözlü Sınavlar	188
Alternatif Ölçme Araçları	189
Performans Ödevleri	189
Proje Ödevleri.....	189
Ürün Dosyası-Portfolyo	189
Kavram Haritaları	189
Tanılayıcı Dallanmış Ağaç	190
Yapılandırılmış Grid.....	190
Öz ve Akran Değerlendirme	190
Kelime İlişkilendirme Testleri	190
2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımı.....	191
Örnek Ölçme-Değerlendirme Araçları	193
Hazırbulunuşluk Testi.....	193

Kontrol Listesi.....	201
Değerlendirme Ölçeği	202
Kavram Haritası	203
Yapılandırılmış Grid	203
Öz Değerlendirme.....	204
Akran Değerlendirme Formu.....	206
Elektronik Portfolyo.....	206
Dereceli Puanlama Anahtarı	207
Özet	210
Değerlendirme Soruları.....	210
Kaynakça.....	211

11. BÖLÜM

ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ

Giriş.....	213
Yeterlik ve Öğretmen Yeterliği.....	213
Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterliği	220
Özet	231
Değerlendirme Soruları.....	232
Kaynakça.....	232
Yazarlar Hakkında	233

ŞEKİLLER LİSTESİ

1. BÖLÜM

Şekil 1. Programı Oluşturan Öğeler4

2. BÖLÜM

Şekil 1. Program Karar ve Koordinasyon Grubu Üyeleri.....13

Şekil 2. Program Çalışma Grubu Üyeleri.....14

Şekil 3. Program Danışma Grubu Üyeleri14

6. BÖLÜM

Şekil 1. 2015 TDÖP Kazanım Numaralandırması..... 109

Şekil 2. 2017 TDÖP Kazanım Numaralandırması..... 110

7. BÖLÜM

Şekil 1. Programın “İçindekiler” Bölümü 122

Şekil 2. Programda Önerilen Metin Türleri..... 135

Şekil 3. Ders Kitaplarının Ebat ve Forma Bilgileri..... 137

Şekil 4. Kazanımların Yapısı..... 137

9. BÖLÜM

Şekil 1. Kazanımların Yapısı..... 172

10. BÖLÜM

Şekil 1. E-portfolyo Örneği 207

11. BÖLÜM

Şekil 1. Öğretmen Yeterliklerinin Kullanım Alanları 219

TABLULAR LİSTESİ

3. BÖLÜM

Tablo 1. 1924 İlk Mektepler Türkçe Ders Programı.....	30
Tablo 2. 1926 İlk Mektepler Türkçe Ders Programı.....	31
Tablo 3. 1936 İlkokul Türkçe Ders Programı.....	32
Tablo 4. 1968 İlkokul Türkçe Ders Programı.....	33
Tablo 5. 2005 Programında Sınıflara Göre Türkçe Ders Saatleri	34
Tablo 6. 2015 Programında Sınıflara Göre Türkçe Ders Saatleri	35
Tablo 7. 1924 Ortaöğretim I. Kademe Türkçe Ders Programı	36
Tablo 8. 1929 Ortaokul Türkçe Ders Programı	37
Tablo 9. 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programında Sınıf Düzeylerine Göre Metin Türleri	40
Tablo 10. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında Sınıf Düzeylerine Göre Metin Türleri	41

5. BÖLÜM

Tablo 1. Türkçe Öğretim Programlarının Genel Amaçlarının Alanlara Göre Dağılımı	74
--	----

6. BÖLÜM

Tablo 1. 2005 TDÖP'te Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Sayıları.....	106
Tablo 2. 2006 TDÖP'te Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Sayıları.....	107
Tablo 3. 2006 TDÖP'te Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Sayıları.....	108
Tablo 4. 2015 TDÖP'te Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Sayıları	109
Tablo 5. 2017 TDÖP'te Sınıf Düzeylerine Göre Kazanım Sayıları	110
Tablo 6. 2006 TDÖP'te Yer Alan Metin Türlerinin Sınıflar Düzeylerine Dağılımı ..	111
Tablo 7. 2015 TDÖP'te Yer Alan Metin Türlerinin Sınıf Düzeylerine Dağılımı.....	112
Tablo 8. 2015 TDÖP'te Sınıf Düzeylerine Göre Ders Kitaplarında Yer Alan Okuma ve Dinleme Metinlerinin Türleri ve Dağılımı.....	112
Tablo 9. 2017 TDÖP'te Yer Alan Metin Türlerinin Sınıflar Düzeylerine Dağılımı ..	113
Tablo 10. 2005 TDÖP'te Temaların Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	114
Tablo 11. 2006 TDÖP'te Temaların Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	115
Tablo 12. 2015 TDÖP'te Sınıf Düzeylerine Göre Temaların Dağılımı.....	116
Tablo 13. 2017 TDÖP'te Temaların Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	116

7. BÖLÜM

Tablo 1. 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı Kazanım Sayıları.....	138
Tablo 2. Öğrenme Alanlarına Bağlı Olarak Kazanımların Sınıf Düzeyine Dağılımı	138
Tablo 3. Dinleme/İzleme (T.1.1.) Becerisine İlişkin Hedef Kazanımlar.....	139
Tablo 4. Konuşma (T.1.2.) Becerisine İlişkin Hedef Kazanımlar	139
Tablo 5. Okuma (T.1.3.) Becerisine İlişkin Hedef Kazanımlar	140
Tablo 6. Yazma (T.1.4.) Becerisine İlişkin Hedef Kazanımlar	142

9. BÖLÜM

Tablo 1. Yıllara Göre Sınıf Düzeyinde Kazanım Sayılarında Yaşanan Değişiklikler.....	172
Tablo 2. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Yer Alan Kazanımların Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı.....	173
Tablo 3. Tüm Sınıf Düzeylerinde (1-8) Sık Tekrar Eden Dinleme Kazanımları	174
Tablo 4. Tüm Sınıf Düzeylerinde (1-8) Sık Tekrar Eden Konuşma Kazanımları.....	174
Tablo 5. Tüm Sınıf Düzeylerinde (1-8) Sık Tekrar Eden Okuma Kazanımları	175
Tablo 6. Tüm Sınıf Düzeylerinde (1-8) Sık Tekrar Eden Yazma Kazanımları.....	175

11. BÖLÜM

Tablo 1. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri	216
Tablo 2. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri (Türkçe Öğretim Sürecini Planlama ve Düzenleme)	221
Tablo 3. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri (Dil Becerilerini Geliştirme)	223
Tablo 4. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri (Dil Gelişimini İzleme ve Değerlendirme)	226
Tablo 5. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri (Okul, Aile ve Toplumla İş Birliği Yapma).....	228
Tablo 6. Türkçe Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri (Türkçe Alanında Mesleki Gelişimini Sağlama).....	230

1. BÖLÜM

ÖĞRETİM PROGRAMLARIYLA İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Doç. Dr. Ahmet AKÇAY - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-5360-2852

Dr. Öğr. Üyesi Serdar SAFALI - Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5916-1106

Giriş

Sosyal bir varlık olarak insan, içinde yaşadığı toplumun değerlerini, yargılarını ve davranışlarını kazanmak durumundadır. Aynı şekilde toplum da sahip olduğu kültürel birikimi bireylere aktararak varlığını sürdürme amacındadır. Birey ve toplum arasındaki ilişki; birey açısından bakıldığında kültürlenme, toplum açısından değerlendirildiğinde ise kültürleme süreci olarak ifade edilebilir. Toplum tarafından kasıtlı biçimde gerçekleştirilen bu süreç, eğitim olarak karşımıza çıkar.

Gelişmiş toplumlar ile gelişmemiş ya da gelişmekte olan toplumlar arasındaki en belirgin farkların başında eğitimin geldiğini söylemek yanlış olmaz. Bütçelerin büyük kısmını eğitime ayırarak ekonomi, sanayi ya da tarım gibi alanlarda nitelikli insan gücüyle ilerlemeyi temel alan toplumların refah seviyelerinin yüksek olduğu; eğitime önem vermeyen toplumların yaşam standartı ortalamalarının ise pek çok açıdan geride kaldığı, günümüz dünyasının gerçeklerinden biridir. Bu nedenle hem toplumların sahip oldukları bilgi birikimlerini aktarabilmeleri hem de diğer toplumlar arasında ekonomik açıdan ön plana çıkabilmeleri için nitelikli bir eğitime ihtiyaç duyulmaktadır.

1. Eğitim

Eğitimin amaçları ve sistemleri eğitim felsefelerinin etkisiyle belirlendiği dolayı, farklı felsefe akımlarına göre eğitimin tanımları da çeşitlilik göstermektedir. İdealizme göre eğitim; “insanların Tanrı’ ya ulaşmak için sürdürdüğü bilinçli ve özgürce çabalar” olarak tanımlanırken, Realizmde eğitim; “yeni kuşaktaki bireylere kültürel mirası aktararak onları yetişkinler toplumuna adapte etme süreci”, Pragmatizme göre eğitim; “bireyin yaşantılarını yeniden inşa yoluna yönlendirme süreci” olarak tanımlanmıştır. Natüralizme göre eğitim; “Kişinin

doğal olgunlaşmasını arttırma ve onun bu özelliğini göstermesini sağlama işidir” (Sönmez, 1993; Ertürk, 1992; akt. Görge, 2012). Varoluşçulukta ise eğitim; “Kişinin kendi kendini gerçekleştirmesinin bir aracıdır. Eğitim, bireylerin mutlak özgürlüğünü teşvik etmeli ve bireylere bu özgürlüğü nasıl kullanacağını da öğretmelidir” (Kıncal, 2000; akt. Görge, 2012).

Eğitim; doğumdan yaşamın sonuna dek devam eden gerçeği görme, keşfe teşvik etme ve öğrenmeye zaman verme sürecidir. John Dewey (1916) eğitimi “gelecek yaşam için hazırlık değil, tam aksine yaşamın tam kendisi” olarak belirtmiştir (akt. Smith, 2015). Eğitim, “İnsanları etkileyen, insanların davranışlarının değişmesine neden olan ve doğumdan yaşamın sonuna kadar devam eden bir süreçtir”. Eğitim ile hiç sergilenmeyen davranışlar gösterilebileceği gibi eğitim öncesinde var olan davranışların gösterilmemesi de sağlanabilir (Görge, 2012).

Eğitim formal ve informal biçimde gerçekleşebilir. Formal eğitim, önceden planlanmış belli amaçlar doğrultusunda gerçekleşirken informal eğitim, belli amaçlar doğrultusunda önceden bir plan ve program yapmaksızın tesadüfi biçimde gerçekleşebilir. İnfomal eğitimde uzman kişilere ihtiyaç duyulmazken formal eğitimde uzman eğitimcilere ihtiyaç vardır. Bireylerden kazanmaları beklenen bilgi, beceri ve tutumlar; formal eğitim plânlarında belirlenen hedefler doğrultusunda olumlu biçimde gerçekleştirilmeye çalışılırken informal eğitimde istenmeyen beceri ve tutumlar gerçekleşebilmektedir. Formal eğitimde verilmek istenilen eğitim, önceden belirlenen hedefler doğrultusunda bu eğitim yapısına uygun okul içi veya okul dışı çevre ve ortamlarda gerçekleştirilirken informal eğitimde uygun bir çevre ya da ortama gerek yoktur, eğitim her alanda gerçekleşebilir. İnfomal eğitime, bir berber dükkânında çalışan çırağın ustasını gözlemleyerek makas kullanmayı öğrenmeye çalışması; formal eğitime ise bir halk eğitim merkezinde saç bakımı ve yapımı kursuna katılan bir kursiyerin alanıyla ilgili eğitim alması örnek verilebilir.

Formal eğitim, kendi içerisinde örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere iki bölüme ayrılır. Örgün eğitim; belirli yaş gruplarına hitap eden, birbirine bağlı eğitim seviyelerinden oluşan sadece eğitim sistemiyle ilgili yasalarda zorunluluğunun olup olmadığı belirtilen eğitim şeklidir (Altuntaş, 2007). Örgün eğitimde öğrenciler arasındaki farklar minimum olup eğitim sistemi aşamalıdır, her bir kademe kendisinden sonraki kademeye geçilmesinde başarılı olunması için ön koşuldur, milli eğitimin önceden belirlemiş olduğu amaçlara uygun olarak programla yürütülen uzun süreli ve disiplinli bir süreçtir. Okul öncesinden yükseköğretime kadar eğitim kurumlarında yapılan bütün eğitimler, örgün eğitime örnek gösterilebilir (Görge, 2017).